

**ANALELE UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA
ANNALS OF THE UNIVERSITY OF CRAIOVA
ANNALES DE L'UNIVERSITÉ DE CRAIOVA**

Seria
PSIHOLOGIE - PEDAGOGIE

Series
PSYCHOLOGY - PEDAGOGY

AN - XV, 2016, nr. 33 – 34

ANALELE UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA
ANNALS OF THE UNIVERSITY OF CRAIOVA
ANNALES DE L'UNIVERSITÉ DE CRAIOVA
SERIES: PSYCHOLOGY - PEDAGOGY

BIANNUAL PUBLICATION,
EDITED BY THE TEACHING STAFF TRAINING DEPARTMENT
YEAR XV, 2016, NO. 33-34

REVIEWERS

Professor ION DUMITRU, Ph.D. (The West University)
Professor MARIN MANOLESCU, Ph.D. (The University of Bucharest)

EDITORIAL BOARD:

Professor JOSÉ WOLFS, Ph.D. (L'Université Libre de Bruxelles)
Professor ION DUMITRU, Ph.D. (The West University, Timișoara)
Professor MIRON IONESCU, Ph.D. (Babeș Bolyai University, Cluj-Napoca)
Professor IOAN NEACȘU, Ph.D. (The University of Bucharest)
Professor DAN POTOLEA, Ph.D. (The University of Bucharest)
Associate Professor MACIUC IRINA, Ph.D. (The University of Craiova)

EDITORS:

Associate Professor ALEXANDRINA MIHAELA POPESCU, Ph.D.
Associate Professor ECATERINA SARAH FRĂSINEANU, Ph.D.
Associate Professor FLORENTIN REMUS MOGONEA, Ph.D.
Associate Professor AUREL PERA, Ph.D.
Senior Lecturer MIHAELA AURELIA ȘTEFAN, Ph.D.
Senior Lecturer VALI ILIE, Ph.D.

EDITOR-IN-CHIEF:

Associate Professor FLORENTINA MOGONEA, Ph.D.

EDITORIAL SECRETARY:

Associate Professor FLORENTINA MOGONEA, Ph.D.

This volume was approved by CNCIS code: 35

ISSN 1582 – 313X

UNIVERSITARIA PUBLISHING HOUSE, CRAIOVA

ADDRESS OF THE EDITORIAL OFFICE:

THE UNIVERSITY OF CRAIOVA

TEACHING STAFF TRAINING DEPARTMENT

13, Al. I. Cuza Street, Craiova, Dolj, Postal code 200585

Telephone (040)251422567

Web: <http://cis01.central.ucv.ro/DPPD>

E - mail: dppd@central.ucv.ro

Authors are fully responsible for both content and translation of texts.

ABORDĂRI TEORETICE – REEVALUĂRI ȘI DESCHIDERI / THEORETICAL APPROACHES – NEW INTERPRETATIONS

CLASA PREGĂTITOARE, GRANIȚĂ NECESARĂ ÎNTRE GRĂDINIȚĂ ȘI ȘCOALĂ

PREPARATORY CLASSES, A NECESSARY BORDER BETWEEN KINDERGARTEN AND SCHOOL

Conf. univ. dr. **Florentin-Remus Mogonea**
DPPD, Universitatea din Craiova

Associate Professor **Florentin-Remus Mogonea**, Ph.D.
TSTD, University of Craiova

Abstract

The main function of primary education is the instrumental one to shape students' intellectual capacities, "to teach him to learn". The new curriculum requires reconsideration of the value size of the couple "informative- formative" and thus reconsidering the whole process of designing the educational activities. The framework plan of education offers to teachers the necessary information on study subjects grouped by subject areas, the minimum and maximum hours allocated to these disciplines, frame, reference and operational objectives for each year of study, content that is to be studied by primary school students' examples of activities and performance descriptors.

Our approach aims to identify the extent to which the preparatory class is for a six years old child what it was intended to be a promising debut during his friendly and educational.

Keywords: *preparatory class; adaptation; school maturity; ability for schooling.*

1. Argumente ale înființării clasei pregătitoare

Investiția în educația copiilor aduce profituri maxime pe termen lung, atât pentru părinți, cât și pentru copii. Noua Lege a Educației Naționale introduce în învățământul primar obligatoriu clasa pregătitoare, cu durata de 1 an de zile, pe care orice copil o va parcurge înainte de a intra în clasa I.

Rațiunea acestei măsuri e simplă: socializarea mai timpurie într-un mediu organizat este benefică pentru dezvoltarea personalității copilului. Trecerea bruscă de la jocurile copilăriei la activitățile școlare poate fi uneori traumatizantă pentru copil. Primul contact cu școala trebuie să fie natural și plăcut.

Introducerea clasei pregătitoare își propune să asigure trecerea treptată a copiilor de la grădiniță (pentru cei care au urmat-o) sau de la viața exclusiv de familie (pentru cei care nu au mers la grădiniță) la viața școlară. În această clasă, adesea sub formă ludică, copilul este pregătit pentru cerințele mediului școlar și învățat să fie responsabil (6, 7).

Clasa pregătitoare va avea un dublu rol: pe de o parte, de consolidare a cunoștințelor deja dobândite și, pe de altă parte, de socializare și adaptare la schimbare. În plus, clasa pregătitoare va oferi tuturor copiilor un start mai bun în viața școlară.

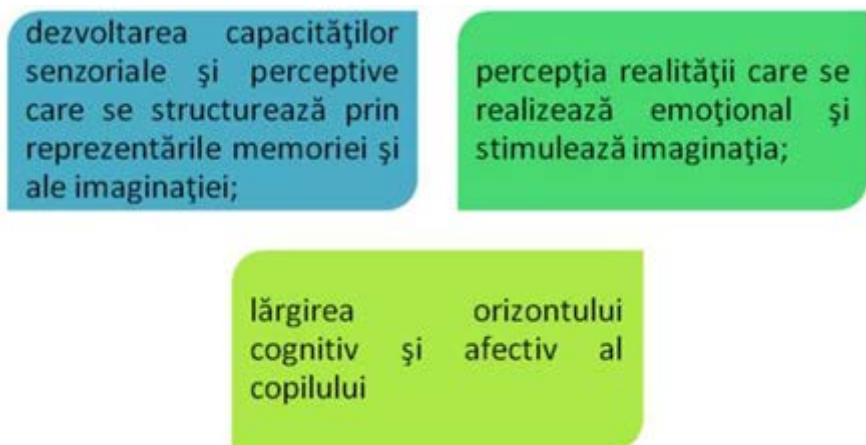
Legea Educației Naționale a instituit în cadrul învățământului primar, clasa pregătitoare, care cuprinde copiii de 6/7 ani. Activitățile organizate în clasa pregătitoare constituie modalități eficiente de pregătire pentru școală, condiție necesară pentru succesul în clasa I. Menirea acestei clase este de a da posibilitatea copiilor să dobândească pregătirea necesară pentru începerea activității școlare, iar sub aspect formativ, pentru a ajunge la dezvoltarea optimă a proceselor psihice de cunoaștere.

În noul curriculum, învățământul preșcolar și clasele I și a II-a reprezintă ciclul achizițiilor fundamentale. Învățământul preșcolar constituie prima formă de educație organizată, sistematică și competentă; de asemenea, reprezintă prima formă de socializare a copilului. În grădiniță, se creează condiții optime ca preșcolarii să se manifeste activ, coordonați în permanență de cadre specializate (6, 7, 8).

Continuitatea dintre învățământul preșcolar și primar se realizează prin obiective comune, prin conținuturi și metode similare. Atât formele de organizare și desfășurare a unor activități, cât și metodele de învățământ și conținuturile învățământului preșcolar anticipează ciclul primar. Generalizarea cuprinderii tuturor copiilor de 5-6 ani în sistemul educațional facilitează integrarea socială a copilului și asigură continuitatea dintre cele două etape ale sistemului de învățământ.

Din punct de vedere psiho-somatic, cele două etape de vârstă (preșcolară și școlară mică) au multe trăsături comune, ceea ce asigură elementul de continuitate educațională: copilul de 3 ani, confruntat prima oară cu dificultățile adaptării la viața colectivă, în momentul intrării la grădiniță, se va integra mai ușor, mai rapid în sistemul școlar. Începutul socializării copilului în grădinița de copii, diversificarea relațiilor interumane (relații copil-adult, copil-copii) se continuă în ciclul primar, în cadrul organizat al învățării. Relațiile interumane devin mai complexe, se structurează pe criterii profesionale. Aceste noi relații impun dezvoltarea capacității de comunicare verbală și nonverbală, ca și formarea unor deprinderi de comportare civilizată, concomitent cu aprofundarea conștiinței de sine.

Activitățile desfășurate în învățământul preșcolar permit (6, 7):

În cadrul acestora, copilul este interesat de spectacolul relaționării cu ceilalți și cu mediul natural și social, devine receptiv la acțiunile adulților, îi imită, transpune în joc comportamente ale acestora, participă la ocupațiile lor. Progresele în plan senzorio-perceptiv se asociază dezvoltării motricității, creșterii atenției a cărei concentrare sporește de la 5-7 minute la preșcolarul mic, la peste 20 de minute și chiar 45 de minute (4, 6, 7) la preșcolarul mare în joc, audiții sau vizionări de diafilme, filme, teatru pentru copii etc.

Conduita verbală și afirmarea personalității înregistrează progrese prin dezvoltarea capacității de exprimare verbală: crește volumul vocabularului activ, se manifestă intens limbajul situațional, se exersează însușirea structurii gramaticale a limbii. Activitățile de educare a limbajului desfășurate în grădinița formează abilități de comunicare ce facilitează învățarea citit-scrisului în clasa I.

Particularitățile de vârstă ale școlarului mic prezintă similitudini cu ale preșcolarului mare. În ciclul primar, prioritare sunt problemele adaptării școlare și ale învățării. Experiența adaptativă și achiziția cognitivă și afectivă din grădiniță asigură adaptarea școlară. Școala solicită intens intelectul copilului, el își însușește strategii ale învățării, conștientizează rolul atenției și al reprezentării în activitatea de învățare, își formează deprinderea de calcul, care deschid noi orizonturi cognitive și afective.

Școlarul mic se integrează într-o structură socială nouă, centrată pe interese profesionale. Cunoașterea nivelului de dezvoltare fizică, intelectuală și morală a copilului prezintă o mare importanță. Nivelurile de dezvoltare se evaluează nu după volumul de cunoștințe pe care el le deține, ci după nivelul operațional al achizițiilor sale (6, 7).

Clasei pregătitoare îi revine sarcina de a dezvolta, prin exersare, procesele psihice de cunoaștere ale copiilor, până la nivelul maturității școlare. Debutul școlar presupune un anumit nivel de dezvoltare psihică intelectuală și morală a copilului, iar aptitudinea de școlaritate sau maturitate școlară solicită dobândirea unor priceperi, deprinderi, și capacități necesare activității școlare bazată pe învățare. Clasa pregătitoare trebuie să creeze premise favorabile pentru realizarea continuității învățământului preșcolar cu cel primar.

2. Cadrul normativ-reglator al clasei pregătitoare

Un prim pas făcut în vederea înființării clasei pregătitoare și a unei mai bune preocupări pentru calitatea actului predării-învățării-evaluării este evidențiat o dată cu Legea Învățământului nr. 84/1995, revizuită; în art. 19 al legii se menționează: „Pentru asigurarea continuității între învățământul preșcolar și cel primar se generalizează grupa mare, pregătitoare pentru școală”. Această prevedere însemna că includerea în/la această grupă se apropie de nive maxim (1, 2).

Programul educațional „Generalizarea grupei pregătitoare în învățământul preșcolar din România”, care s-a derulat în intervalul 2002 - 2005, a asigurat, la rândul său, premisele pentru dezvoltarea ulterioară a acestui segment al învățământului preșcolar, obiectivele sale vizând (9, 11, 12):

- *cuprinderea și menținerea în sistemul de învățământ obligatoriu a tuturor copiilor de 5-6/7 ani;*
- *pregătirea pentru școală și viață a acestei grupe de vârstă și prevenirea unor tare (abandon, analfabetism, droguri, violență, delincvență etc.), care ar putea să apară pe traseul școlarizării viitoare;*
- *experimentarea unui parteneriat eficient cu familia care, cultivat cu multă grijă aici, să aibă continuitate pe tot parcursul școlarizării copilului în învățământul obligatoriu;*
- *experimentarea unui parteneriat eficient al instituției de învățământ cu autoritățile locale și cu alți parteneri educaționali, prin care să se realizeze o rețea interinstituțională de monitorizare și sprijinire a cazurilor speciale cu risc de abandon;*
- *dezvoltarea unor programe de formare continuă pentru cadrele didactice care răspund de atingerea obiectivelor educaționale în cadrul aceluiași ciclu curricular (ciclul achizițiilor fundamentale).*

Studiile care au urmat au contribuit atât la scoaterea în evidență, în continuare, a importanței pregătirii copilului pentru școală, cât și a rezultatelor deosebite obținute de educatoare în pregătirea pentru școală a copiilor cu vârste cuprinse între 5-6/7 ani, din 1995 până în prezent, în contextul unei politici și a unor măsuri adecvate.

După 2005, un alt document de referință al politicilor în domeniu a prins contur, respectiv „Strategia privind educația timpurie” (finalizată în 2010 și postată pe site-ul Ministerului Educației: www.edu.ro/index.php?module=uploads&func=download&fileId=11373) (1, 3, 4, 5, 6, 7).

Documentul face referire la rata crescută a participării copiilor de 5-6/7 ani în programul de educație preșcolară și la efectele benefice, pe termen lung, ale încurajării participării copiilor într-un program educațional stimulat și structurat.

Cea mai sigură strategie de asigurare a unor șanse egale la intrarea în școală pentru copiii provenind din medii cultural și socioeconomic diferite (inclusiv dezavantajate) este creșterea accesului copiilor preșcolari la programe educaționale de calitate, desfășurate în centre specializate (Rouse, Brooks-Gunn și McLanahan-cercetători în cadrul Universităților din Columbia și Princeton, SUA, în *The Future*

of Children (2005). Calitatea acestor programe educaționale ar trebui să fie asigurată prin (5, 7, 8):

- clase-grupe mici de copii;
- nivel universitar (licență) de pregătire a cadrelor didactice;
- un curriculum stimulat din punct de vedere cognitiv.

Legea Educației Naționale nr. 1/2011(3) aduce precizări multiple privind înființarea și funcționarea clasei pregătitoare. Astfel, Marin Manolescu (coord). consideră (5, 7, 8):

- *la nivel de poziționare a clasei pregătitoare la nivelul sistemului național de învățământ:*

Art. 16. — (1) *Învățământul general obligatoriu este de 10 clase și cuprinde învățământul primar și cel gimnazial. Învățământul liceal devine obligatoriu până cel mai târziu în anul 2020.*

Art. 23. — (1) *Sistemul național de învățământ preuniversitar cuprinde următoarele niveluri:*

a) educația timpurie (0—6 ani), formată din nivelul antepreșcolar (0—3 ani) și învățământul preșcolar (3—6 ani), care cuprinde grupa mică, grupa mijlocie și grupa mare;

b) învățământul primar, care cuprinde clasa pregătitoare și clasele I—IV;

- *Ca forme de organizare a învățământului preuniversitar, legea prevede: învățământul cu frecvență și învățământul cu frecvență redusă. Pentru învățământul primar, inclusiv clasa pregătitoare, forma de organizare este învățământ cu frecvență și, respectiv, învățământ de zi:*

Art. 25. — (1) *Formele de organizare a învățământului preuniversitar sunt: învățământ cu frecvență și învățământ cu frecvență redusă.*

(2) *Învățământul obligatoriu este învățământ cu frecvență.*

Art. 29. — (1) *Învățământul primar se organizează și funcționează, de regulă, cu program de dimineață.*

Art. 63. — (1) *În învățământul preuniversitar, formațiunile de studiu cuprind grupe, clase sau ani de studiu, după cum urmează:*

a) *învățământul primar: clasa care cuprinde în medie 20 de elevi, dar nu mai puțin de 12 și nu mai mult de 25;*

- *Referindu-se la vârsta de înscriere a copiilor în clasa pregătitoare, legea reglementează și stabilește clar faptul că vârsta de 6 ani este reperul optim din acest punct de vedere și că el poate fi depășit, ajungându-se la maxim 8 ani, în cazul copiilor cu cerințe educative speciale:*

Art. 29 - (2) În clasa pregătitoare sunt înscriși copiii care au împlinit vârsta de 6 ani până la data începerii anului școlar. La solicitarea scrisă a părinților, a tutorilor sau a susținătorilor legali, pot fi înscriși în clasa pregătitoare și copiii care împlinesc vârsta de 6 ani până la sfârșitul anului calendaristic, dacă dezvoltarea lor psihosomatică este corespunzătoare.

(3) În clasa pregătitoare din învățământul special sunt înscriși copii cu cerințe educaționale speciale, care împlinesc vârsta de 8 ani până la data începerii anului școlar. La solicitarea scrisă a părinților, a tutorilor legali sau a susținătorilor legali, pot fi înscriși în clasa pregătitoare și copii cu cerințe educaționale speciale cu vârste cuprinse între 6 și 8 ani la data începerii anului școlar.

- *În ceea ce privește curriculumul, legea menționează, pe de o parte, orientarea curriculumului național pentru învățământul primar și gimnazial, în funcție de cele opt domenii de competențe- cheie și, pe de altă parte, specificitatea curriculumului pentru clasa pregătitoare care urmărește dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă a limbajului și comunicării, precum și dezvoltarea capacităților și a atitudinilor în*

învățare, asigurând, totodată, punțile către dezvoltarea celor opt competențe-cheie:

Art. 68. — (1) Curriculumul național pentru învățământul primar și gimnazial se axează pe 8 domenii de competențe-cheie care determină profilul de formare a elevului:

- a) competențe de comunicare în limba română și în limba maternă, în cazul minorităților naționale;*
- b) competențe de comunicare în limbi străine;*
- c) competențe de bază de matematică, științe și tehnologie;*
- d) competențe digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere;*
- e) competențe sociale și civice;*
- f) competențe antreprenoriale;*
- g) competențe de sensibilizare și de expresie culturală;*
- h) competența de a învăța să înveți.*

(4) Curriculumul pentru clasele pregătitoare urmărește dezvoltarea fizică, socioemoțională, cognitivă a limbajului și comunicării, precum și dezvoltarea capacităților și a atitudinilor în

- *Privind procesul de evaluare, cadrele didactice vor avea în vedere orientarea și optimizarea învățării și vor urmări dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă, a limbajului și a comunicării precum și dezvoltarea capacităților și atitudinilor de învățare pe parcursul clasei pregătitoare, elaborând, la final, și un raport cu privire la toate aceste aspect. În fine, evidențe ale participării copiilor la activități de învățare, în diferite contexte, produse și rezultate ale acestor activități, precum și raportul anterior menționat vor constitui primele file ale portofoliului educațional al copilului, considerat cartea de identitate educațională a elevului de-a lungul întregii vieți:*

Art. 71. — (1) Scopul evaluării este acela de a orienta și de a optimiza învățarea.

(2) Toate evaluările se realizează pe baza standardelor naționale de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, respectiv modul de pregătire.

Art. 72. — (1) Evaluarea se concentrează pe competențe, oferă feed-back real elevilor și stă la baza planurilor individuale de învățare.

Art. 73. — (1) Portofoliul educațional cuprinde totalitatea diplomelor, a certificatelor sau a altor înregistrări obținute în urma evaluării competențelor dobândite sau a participării la activități de învățare, în diferite contexte, precum și produse sau rezultate ale acestor activități, în contexte de învățare formale, nonformale și informale.

(2) Portofoliul educațional este elementul central al evaluării învățării. Utilizarea lui debutează începând cu clasa pregătitoare și reprezintă cartea de identitate educațională a elevului

Art. 74. — (1) La finalul clasei pregătitoare, cadrul didactic responsabil întocmește, în baza unei metodologii elaborate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, un raport de evaluare a dezvoltării fizice, socioemoționale, cognitive, a limbajului și a comunicării, precum și a dezvoltării capacităților și atitudinilor de învățare.

3. Elemente de noutate în curriculumul pentru învățământul primar

Curriculum-ul pentru învățământul primar specific clasei pregătitoare reprezintă o noutate în învățământul românesc, fiind conceput astfel încât să respecte principiul continuității între nivelurile sistemului de învățământ și în vederea atingerii nivelului de performanță elementar în formarea competențelor cheie care determină profilul de formare al elevului (la sfârșitul clasei a IV-a) (1, 3, 4, 5).

Analiza comparativă privind debutul școlarității obligatorii în Europa ne prezintă un număr mare de țări, care stabilesc prin legi, debutul școlarității obligatorii la șase, cinci sau patru ani, cea mai mare parte dintre ele, optând pentru vârsta de 6 ani. (5, 7, 8).

Necesitatea de a forma și dezvolta competențe prin procesul de învățământ este astăzi acceptată ca imperioasă în majoritatea sistemelor educaționale. Psihologia învățării și-a pus dintotdeauna problema obiectivelor care trebuie atinse în procesul instruirii. La început, obiectivele erau formulate la modul general, fără a se face o legătură sistematică între calitățile intelectului ce se doreau a fi formate și conținutul programelor școlare.

În ordine istorică, comportamentismului îi revine meritul de a fi atras atenția asupra legăturii stricte care trebuie să existe între obiectivele înscrise în programă și testarea performanțelor atinse. Cu transformarea obiectivelor în ținte riguroase ale procesului de instruire se trece, de fapt, de la didactica clasică la tehnologiile didactice.

Două deschideri au fost explorate ulterior. Prima, cea a practicii didactice, a dus la apariția taxonomiilor. A doua pornea de la a recunoaște că procesele intelectuale sunt reale și testabile și a dus la știința cogniției.

Inițial, taxonomiile au urmărit o clasificare a scopurilor, mai exact o clasificare a comportamentelor, deoarece s-a constatat că aceste comportamente sunt foarte variate și imposibil de catalogat în perspectiva pur behavioristă. Cea mai semnificativă clasificare formală a comportamentelor aparține lui B. S. Bloom, care elaborează o întreagă teorie și o publică în lucrarea „Taxonomiile obiectivelor pedagogice”, în 1956.

În concepția lui Bloom, taxonomia este un sistem de clasificare a scopurilor, care respectă o regulă specială și anume aceea a ordinii reale. Această „ordine reală” se traduce printr-o anumită ierarhie a scopurilor. Comportamentele simple ale celor care învață constituie baza unora de ordin mai înalt, iar acestea vor constitui, la rândul lor, temelia unora și mai înalte.

Pașul următor pe care l-a făcut didactica a fost găsirea modalităților de a atinge aceste obiective. Căile de atingere a obiectivelor au fost numite, ca și analogele lor din industrie, tehnologii.

Astfel, au apărut tehnologii diverse, materializate în tipuri variate de manuale și auxiliare didactice care, fiecare în parte, urmăresc să răspundă cât mai bine cerințelor unei anumite norme de grup; dacă trecem dincolo de intențiile taxonomiilor bloomiene această cale ne duce la ideea unor tehnologii multiple care urmăresc atingerea acelorași obiective în condiții de învățare foarte diferite.